НАДГРОБНИ ПЛОЧИ НА БИНБЕЛОВЦИ ОТ С. ФАКИЯ, БУРГАСКО

Янчо Станчев

,,И винаги поливайте прадедните гробове

и тия гробни мрямори да ги пазите като очите си“

Вълко Пейчов Бинбела (?-1831)

На 4 юни 1887 г. Балчо Нейков открива девет надгробни плочи на Бинбеловци (Беляни) в старите гробища на с. Факия, Бургаско и пренася в селската църква „Св. Димитър‘‘ седем от тях и информира за това редакцията на вестник „Пловдив“ с телеграма изпратена от гр. Ямбол. След време Карел Шкорпил намира в църквата седемте надгробия, но пояснява, че Балчо Нейков споменава осем. През 1955 г. в Странджа е проведена научна експедиция на специалисти от БАН. През месец юни в с. Факия, Бургаско те откриват осем надгробни плочи на Бинбеловци, като единствената останала в старите гробища била тази на Стоянка Пейчова. Две от надгробията били открити подпрени на западната църковна ограда - едното на Мира Маринчова, а второто на Стоян Моллата. Останалите били вградени в пода на църквата - под владишкия трон, пред иконостаса и едно като праг на западната врата. Това били надгробията на Вълко Бинбела, Пейчо Вълков, Нико Кроткия, Стоянка Никова и Маринчо Страшния. Поради реалната опасност да бъдат изтрити надписите и орнаментите от ходенето по тях четири от плочите са извадени и пренесени в Археологическия отдел на РИМ гр. Бургас. При експедицията през 1955 г. са открити общо осем надгробия на Бинбеловци - едно в гробищата, две до църковната ограда и пет вградени в пода на църквата. През 1959 г. Асен Василиев пише, че *„…През 1955 г. при посещението ми в селото успях да извадя от пода на църквата пет надгробни плочи…“*. Пак той пояснява в бележка под линия, че *„…От казаното дотук се вижда, че надгробните плочи са 8, от тях 7 бяха запазени в църквата и 1 в гробищата. Ст. Парашкевов погрешно съобщава, че плочите били 7, а останали 5…“*. А. Василиев изважда от пода на църквата само четири плочи на Бинбеловци + две открити до църковната ограда + една открита в старите гробища = седем надгробни плочи, които са отнесени в Бургаския музей от директора му И. Гълъбов. Днес от тях са експонирани само пет, като три могат да се видят в лапидариума и две във входа на музея. Инвентарните им номера са № 1530, № 1531, № 1532, № 1533, № 1534, № 1535. Предстои записването и на седмото надгробие в инвентарната книга. То е на Пейчо Вълков и може да се види в лапидариума. Надгробието, което не е експонирано в музея е с № 1531 и е на Стоянка Никова Хубавата. Не разполагам с негова актуална снимка, защото от музея ми отговориха, че то е притиснато между други тежки плочи. В музея успях да направя снимки на петте експонирани надгробия, а останалите две снимки, които съм използвал тук са от книгата *„Странджанска експедиция 1955“*.

Надгробието, инвентаризирано под № 1534 в Бургаския музей е отнесено незнайно защо и кога в Историческия музей „Проф. Александър Фол“ в гр. Малко Търново. На 18 април 2024 г. оттам ми изпратиха снимка на 263 годишната мраморна плоча. За съжаление 69 години след пренасянето и от с. Факия в Бургаския музей тя е във видимо окаяно състояние. Би било добре всичките осем надгробни плочи на Бинбеловци да са експонирани на едно място и задължително на закрито, за да бъдат опазени за идните поколения, каквато е била целта на Балчо Нейков и на Странджанската експедиция през 1955 г.

И така, нека обобщя - Балчо Нейков открива девет надгробия и пренася в църквата на с. Факия седем от тях. Карел Шкорпил открива в селската църква същите седем надгробия, а през юни 1955 г. специалистите от БАН вземат от църквата на с. Факия шест надгробия + едно от старите гробища и ги отнасят в Бургаския музей. След време едно от седемте е изпратено по погрешка в музея на гр. Малко Търново и си остава там до днес, макар че по инвентарна книга се води към музея в гр. Бургас. В пода на църквата „Св. Димитър‘‘ в с. Факия остава зазидана осмата надгробна плоча, която е от 1729 г. и е на Вълко Ников Бинбела. А. Василиев пише за нея, че *„…не можа да бъде извадена по липса на време. Нейният надпис е твърде силно зацапан“.*

Родовото име БЕЛЯНИ се изменя на БИНБЕЛИ (Бинбелълар = Бин бели = Хиляда бели) от Стоян Ников Бинбела и Вълко Ников Бинбела. Майка им Лава Никовица била от с. Войника, Ямболско и от рода на Испир (Спиро?) войвода. Предците им са наричани Беляни, което според мен е съкратено от Беля(за)ни. Ако името идваше от Бело или Бельо, то в рода трябваше да има и други мъже с това име, но такива липсват. Важно е да отбележа, че в повечето научни публикации се използва грешното изписване БИМБЕЛОВ вместо БИНБЕЛОВ.

Надгробна плоча от 1762 г. на МАРИНЧО ВЪЛКОВ БИНБЕЛОВ СТРАШНИЯ от с. Факия, наричан от турците ага Сарп Маринчо. Днес тя е експонирана в лапидариума на Археологическия музей в гр. Бургас. Била е вградена в пода пред иконостаса на църквата в с. Факия. Маринчо е най-големият син на Вълко Ников Бинбела и бил женен за Дафна. Надписа върху мрамора е на гръцки и е изписан релефно в три отделни полета. Под него е изсечен вдълбано Маринчо с дълга брада и мустаци и с висока шапка на главата. Той язди оседлан кон с дълга сплетена опашка; която има пръстеновидна украса в края си. Обут е с високи до колените ботуши и държи с лявата си ръка юздите на коня, завършващи с красив пискюл. През рамо е преметнал лента и кожена чанта със закопчалка. Чантата и калпака били дар на ага Пейчо Овчаря от султан Селим I, а синята лента била дар на Маринчо Вълков от крал Карл XII Шведски, като и трите отличия се предавали по наследство на мъжете в Бинбеловия род. Според К. Шкорпил през рамо Маринчо носи не лента, а тръба - знак, че е главатар на войнуците. Над надписа са дълбоко вдълбани две розети, а между тях има кръг, в който вероятно е имало кръст. По лицевите ръбове на надгробието има шнуровидни плетеници.

[†]

ΕΝΘΑΔΕ ΚΗΤΕ Ο ΔȣΛΟς [1]

ΤȣΘΕȣ ΜΑΡΗΝΤΖΗȣ

Τȣ ΒȣΛΚȣ ΕΤȣς 1762

[†]

ΕΝΘΑΔΕ ΚΗΤΕ Ο ΔΟΥΛΟΣ [2]

ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΜΑΡΗΝΤΖΗΟΥ

ΤΟΥ ΒΟΥΛΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1762

[†]

ТУК ЛЕЖИ РАБ

БОЖИ МАРИНЧО

ВЪЛКОВ ЛЕТО 1762

---

[1] Оригинален текст

[2] Нормализиран текст

Надгробна плоча от 1775 г. на СТОЯНКА ПЕЙЧОВИЦА от с. Факия, която била от Джибриловия род. Днес плочата е експонирана в лапидариума на Археологическия музей в гр. Бургас, а е била открита в старите Факийски гробища през юни 1955 г. Стоянка се омъжва за Пейчо Вълков Шейтана през 1713 г., но оставя след смъртта си само едно живо дете - най-малкия Вълко Пейчов, който имал три деца - Радка, Стоянка и Пейчо. Надписа върху мрамора е на гръцки и е изписан релефно в три отделни полета. Над него е изсечено релефно лицето на Стоянка с красиво украсена диадема на главата и наниз от седем монети на шията, който бил сватбен дар от крал Карл XII Шведски.[3] Наниза с монети няма нищо общо с Карл XII Шведски, защото според специалисти той изобщо не е минал през с. Факия. Под надписа има два кипариса, а между тях има съд с две дръжки, в който са сложени цветя. Надписа и орнаментите са вписани в голям релефен кръст, изсечен по цялата дължина на мрамора.

[3] Нанизи със седем и повече монети има изсечени върху стотици надгробия от XVIII, XIX и XX век из цяла България.

ΕΝΘΑΔΕ ΚΗΤΕ Η ΔȢΛΗ ΤȢ ΘΕȢ

СТОΓʜΑΝΚΟ ΓʜΝΗ ᴛȣ ΠΕΓʜᴛΖȢ 1775

ΜΑΙȢ 14

ΕΝΘΑΔΕ ΚΗΤΕ Η ΔΟΥΛΗ ΤΟΥ ΘΕΟΥ
ΣΤΟΓΗΑΝΚΑ ΓΗΝΗ ΤΟΥ ΠΕΓΗΤΖΟΥ 1775
ΜΑΙΟΥ 14

ТУК ЛЕЖИ РАБИНЯ БОЖИЯ
СТОЯНКА ЖЕНА НА ПЕЙЧО 1775
МАЙ 14

Надгробна плоча от 1781 г. на ПЕЙЧО ВЪЛКОВ ШЕЙТАНА (ДЯВОЛА) от с. Факия - най-малкият син на Вълко Ников Бинбела. Днес плочата е експонирана в лапидариума на Археологическия музей в гр. Бургас, но е останала без инвентарен номер. Заради моето проучване това вече е на път да се случи. Плочата е била вградена като праг на западната църковна врата и затова доста от орнаментите по нея са изтрити. През юни 1955 г. е била оставена в селската църква заедно с още една плоча, но вероятно след време някой се е върнал за да я вземе. Пейчо Вълков бил на 18 години, когато през 1713 г. се жени за Стоянка от Джибриловия род. Ако пресметнем записаните от Балчо Нейков години, то Пейчо е роден през 1695 г. Негови синове били Георги и Вълко, но когато жена му Стоянка умира през 1775 г. е жив само Вълко. Надписа върху мрамора е на гръцки и е изписан релефно в едно поле, под което има два релефни кипариса. Над надписа има две кръгли вдлъбнатини, между които вероятно е имало кръст. Според Балчо Нейков надгробието на Пейчо било изработено приживе, а след смъртта му добавили само надписа.

[☨]

ΠΕΓнΤΖΟ ΒȣΛΚΟȣ 1781

[☨]

ΠΕΓΗΤΖΟ ΒΟΥΛΚΟΥ 1781

[☨]

ПЕЙЧО ВЪЛКОВ 1781

Yancho Stanchev | e-mail: yanchostanchev73@gmail.com

Надгробна плоча от 1775 г. на НИКО ВЪЛКОВ КРОТКИЯ от с. Факия - син на Вълко Ников Бинбелов. Днес плочата може да се види във входа на Археологическия музей в гр. Бургас. Нико имал една дъщеря - Стоянка Никова и един син - хаджи Вълко Ников. Нико умира на 28-ми, но е погребан на 30 декември. Надписа върху мрамора е на гръцки и с изключение на датата е изписан релефно в три отделни полета. Под него също релефно е изсечен самият Нико с калпак на главата, в дясната си ръка държи копраля (остен), а с лявата рало с метален палешник, теглено от два вола впрегнати в хомот (ярем). Според А. Василиев в хомота са впрегнати коне, а калпакът на Нико е кожен. Надписа и орнаментите са вписани в голям релефен кръст, изсечен по цялата дължина на плочата, която била поставена на гроба му от осем старци на 40-те дни от смъртта му. Долната част на мрамора е отчупена, а в горната е вдълбан малък кръст.

Yancho Stanchev | e-mail: yanchostanchev73@gmail.com

†

ΕΝΘΑΔΕ ΚΗΤΕ Ο ΔȣΛΟϛ Τȣ ΘΕȣ

ΝΗΚȣϛ ΥΟϛ Τȣ ΒȣΛΚȣ ΕΤȣϛ 1775

ΔΕΚΕΜΒΡΙ

28

†

ΕΝΘΑΔΕ ΚΗΤΕ Ο ΔΟΥΛΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΝΗΚΟΥΣ ΥΟΣ ΤΟΥ ΒΟΥΛΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1775

ΔΕΚΕΜΒΡΙ

28

†

ТУК ЛЕЖИ РАБ БОЖИ

НИКО СИН НА ВЪЛКО ЛЕТО 1775

ДЕКЕМВРИ

28

1775
28

Надгробна плоча от 1759 г. на МИРА МАРИНЧОВА от с. Факия - осиновена от Маринчо Палабуюка. Днес плочата може да се види във входа на Археологическия музей в гр. Бургас. Мира се изучила в Цариград заедно със Стоян Моллата, на чиято сватба тя умира внезапно, вероятно от инфаркт. Надписа върху мрамора е на гръцки и е изписан релефно в три отделни полета. Над него в ъглите на плочата има два кръста, между които красива диадема и цветя. Под надписа има два кипариса с кацнали на върховете им гълъби, а между кипарисите има ваза с цветя. Зад вазата има квадратен гергеф с кръстовидна украса в ъглите, напомнящ за това, че Мира е владеела ръкоделието до съвършенство.[4] Според скицата, направена от Балчо Нейков, под вазата има изрисувани ножици, но следи от такива не се забелязват днес. По лицевите ръбове на надгробието е имало шнуровидни плетеници. Долната част на мрамора е отчупена.

[4] Абсолютно същият гергеф е изсечен и върху надгробие от 1738 г. на жена от с. Каргона (днес квартал на гр. Ямбол).

Yancho Stanchev | e-mail: yanchostanchev73@gmail.com

ENΘAΔE KHTE H ΔȢΛH

TȢ ΘEȢ MHPȢ ΘHΓATHP

TȢ MAPHNTZHȢ ETOς 1759

ENΘAΔE KHTE H ΔOYΛH
TOY ΘEOY MHPOY ΘHΓATHP
TOY MAPHNTZHOY ETOΣ 1759

ТУК ЛЕЖИ РАБИНЯ
БОЖИЯ МИРА ДЪЩЕРЯ
НА МАРИНЧО ЛЕТО 1759

Надгробна плоча от 1729 г. на СТОЯНКА НИКОВА ХУБАВАТА от с. Факия - дъщеря на Нико Кроткия. Снимката е правена през месец юни 1955 г. при Странджанската експедиция. Надписа е на гръцки и е изсечен дълбоко и релефно в три отделни полета. Над него има две кръгли вдлъбнатини, а между тях е изсечен малък релефен кръст. Според Балчо Нейков Стоянка умира от огнестрелна рана, получена при опита за убийство на Али бей - заим на с. Кара кютюк (Пънчево, Бургаско). Тя участвала в това нападение заедно с дружината на баща си. Според Балчо Нейков след трагичната и смърт дядо и Вълко Бинбела поръчал на надгробието и да изрисуват две саби, но аз съм категоричен, че това, което се вижда под надписа не са никакви саби, а върхове на кипариси. По лицевите ръбове на надгробието има шнуровидни плетеници.

ΕΝΘΑ ΚΗΤΕ Η ΔȣΛΗ Τȣ ΘΕȣ

CΤΟΓΗΑΝΚΟ Τȣ ΝΗΚΟ ΘΥΓΑΤΗΡ

ΕΤΟς 1729

ΕΝΘΑ ΚΗΤΕ Η ΔΟΥΛΗ ΤΟΥ ΘΕΟΥ
ΣΤΟΓΗΑΝΚΑ ΤΟΥ ΝΗΚΟ ΘΥΓΑΤΗΡ
ΕΤΟΣ 1729

ТУК ЛЕЖИ РАБИНЯ БОЖИЯ
СТОЯНКА НИКОВА ДЪЩЕРЯ
ЛЕТО 1729

1729

Следващата снимка е направена пред църквата в с. Факия през месец юни 1955 г. От двете страни на надгробието на Стоянка Никова Хубавата са застанали 64 годишният Стоян Вълков Бинбелов - правнук на Пейчо Бинбелов и 58 годишният Кральо Тодоров (Тортопов) - внук по майчина линия на Вълко Бинбелов.

Надгробна плоча от 1761 г. на СТОЯН МАРИНЧОВ МОЛЛАТА от с. Факия - син на Маринчо Вълков Страшния. Стоян се изучил в Цариград и бил наречен Моллата, защото говорел и пишел перфектно на турски. Имал само едно живо дете - Дафинка Стоянова, защото синът му Маринчо Стоянов умира съвсем малък, а майка му Стоя Стояница (жена на Стоян Моллата) умира скоро след него. Надписа върху мрамора е на гръцки и е изписан релефно в три отделни полета. Под него има два кипариса с кацнали на върховете им гълъби. Между кипарисите има разтворена книга с кожена подвързия и две закопчалки, а над нея дивит (мастилница) с топнато в него перо, което показва, че погребаният Стоян е бил грамотен. Над надписа има релефен кръст. По лицевите ръбове на надгробието има шнуровидни плетеници.

☦

ΕΝΘΑΔΕ ΚΗΤΕ Ο Δȣ

ЛΟϛ Τȣ ΘΕȣ CΤȣΓηαΝ[Η]

Τȣ ΜΑΡηΝτΖΗȣ Ετος 1761

☦

ΕΝΘΑΔΕ ΚΗΤΕ Ο ΔΟΥ
ΛΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΣΤΟΥΓΗΑΝ[Η]
ΤΟΥ ΜΑΡΗΝΤΖΗΟΥ ΕΤΟΣ 1761

☦

ТУК ЛЕЖИ Р
АБ БОЖИ СТОЯН
МАРИНЧОВ ЛЕТО 1761

Снимка на надгробието на Стоян Моллата, направена през месец юни 1955 г. при Странджанската експедиция.

Снимка на надгробието на Стоян Моллата, направена на 12 май 2006 г. в гр. Малко Търново от главния уредник на отдел Археология в РИМ гр. Бургас Мирослав Класнаков.

Снимка на надгробието на Стоян Моллата, направена на 18 април 2024 г. от специалист в музей „Проф. Александър Фол“ в гр. Малко Търново.

Надгробна плоча от 1729 г на ВЪЛКО НИКОВ БИНБЕЛА. Според мен тя все още трябва да е вградена в пода на църквата в с. Факия. Балчо Нейков пише, че последните думи на Вълко Бинбела преди да издъхне били *,,…И на гробния ми камък пишете новия ми прякор Бинбел… ‘‘*. На надгробието на Вълко пишело:

☨

ПОКОЙНИЙ РАБ БОЖИЙ ВЪЛКО БИНБЕЛА ЛЕТО 1729

Карел Шкорпил е видял надгробието на Вълко Бинбела в църквата на с. Факия, но ни оставя различен надпис:

☨

ΕΝΘΑΔΕ ΚΗΤΕ Ο ΔȢΛΟΣ ΤȢ ΘΕȢ ΒȢΛΚΟΣ ΜΗΝ[ΔΖΗΟΥ] ΕΤΟΣ 1729 [5]

☨

ТУК ЛЕЖИ РАБ БОЖИ ВЪЛКО МИН[ЧОВ] ЛЕТО 1729 *

В бележка под линия Шкорпил пояснява, че *,,* бащинското име е изтрито и трябвало би да бъде Ников, вместо Минчов”*. Няма никаква вероятност на надгробието да пише МИНЧОВ, защото в Бинбеловия род няма мъже с такова име. Според мен пише БИНБЕЛА или БИМБЕЛА. Силно затритият и зацапан надпис е затруднил дори Шкорпил. Наличието на две букви Б в прозвището БИНБЕЛА / БИМБЕЛА прави разчитането му трудно, защото в гръцката азбука няма буква Б, а се използва комбинация от МП. Когато МП е в началото на думата се изговаря Б, а когато е в средата МБ. При някои надгробия, открити на територията на България, за да се изпише Б е използвана само буквата П. Шкорпил е разчел първите три букви като ΜΗΝ и е решил, че пише ΜΗΝΔΖΗΟΥ, а би трябвало да пише ΜΠΗΝ или ΜΠΗΜ. Според мен БИНБЕЛА или БИМБЕЛА може да е изписано като ΜΠΗΝΠΕΛΑ, ΜΠΗΝΜΠΕΛΑ или ΜΠΗΜΠΕΛΑ и надписа върху надгробната плоча би изглеждал така:

---

[5] К. Шкорпил *Опис на старините в Черноморската област, II част. Светилища и паметници с изображение на конници*, София, 1926

☦

ΕΝΘΑΔΕ ΚΗΤΕ Ο ΔȢΛΟϛ

ΤȢ ΘΕȢ ΒȢΛΚΟȢ [ΜΠΗΝΠΕΛΑ/ΜΠΗΝΜΠΕΛΑ/ΜΠΗΜΠΕΛΑ] ΕΤΟϛ 1729

☦

ΕΝΘΑΔΕ ΚΗΤΕ Ο ΔΟΥΛΟΣ

ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΒΟΥΛΚΟΥ [ΜΠΗΝΠΕΛΑ/ΜΠΗΝΜΠΕΛΑ/ΜΠΗΜΠΕΛΑ] ΕΤΟΣ 1729

☦

ТУК ЛЕЖИ РАБ

БОЖИ ВЪЛКО [БИНБЕЛА, БИМБЕЛА] ЛЕТО 1729

Ако плочата е все още в църквата и може да се разчете, то истината ще излезе наяве. Вероятно през 1955 г. тя не е заснета от специалистите на БАН, защото в нито един научен труд няма публикувана нейна снимка.

Надгробна плоча от 1732 г. на МАРИНЧО СТОЯНОВ ПАЛАБУЮКА (ДЪЛГОМУСТАКАТИЯ). Вероятно не е запазена до днес, защото не е открита. Маринчо е син на Стоян Ников Бинбелов и имал само едно осиновено дете Мира. Маринчо умира по пътя между селата Тагар кьой (Вълчаново, Бургаско) и с. Факия, защото се напил на сватба в съседното село и решил да си премери силите с един селски бик, който подплашил сватбарите. За нещастие бика се оказал по-силен от Палабуюка. По спомени на дядо Стою от с. Ичме (Стефан Караджово, Ямболско), преселен в с. Потур (Пандуру, Северна Добруджа, Румъния) надписите и рисунките по надгробието на Маринчо Палабуюка били разпределени в три правоъгълника. В горния имало изрисувани три могили (хълма), гарван, кръст и гълъб. Втория (среден) правоъгълник заемал почти половината от плочата и в него бил изобразен Маринчо с дълги мустаци, яздещ кон, зад който тичал бик, а над Маринчо бил изписан надписа. В третия правоъгълник имало три по-малки, в които били изрисувани змия, широка сабя и пищов. Под този със змията имало изрисувана още една змия. Предполагам, че орнаментите по плочата не са точно такива, каквито ги е описал дядо Стою.

Yancho Stanchev | e-mail: yanchostanchev73@gmail.com

Надгробна плоча от 1783 г. на баба ДАФНА МАРИНЧОВИЦА (жена на Маринчо Вълков Страшния). Тази плоча не била открита. На нея били изрисувани овца, сърна и крава, а над тях ръка с пръстен и гривна. На ръката имало кацнал гълъб. Баба Дафна умира на 14 септември 1783 г. на почти100 години.

Тук бих искал да напиша няколко думи и за Вълко Пейчов Бинбела (Вълко Шейтанпейчов), син на Пейчо Вълков Шейтана (Дявола). Майка му и баща му се женят през 1713 г., но през 1775 г., когато умира майка му е жив само по-малкият и син Вълко, който вече имал три деца - Радка, Стоянка и Пейчо. След смъртта на баба Дафна Маринчовица през 1783 г. той Вълко решава да се премести да живее по-близо до морето. След като обикалял известно време Месемврия (Несебър), Анхиало (Поморие), Бургас, Созопол и Василико (Царево) той се заселва в риболовното градче Ченгене скеле. След години се изселва оттам и отива да живее в Созопол, а човек от рода му в с. Айо Никола или в превод Свети Никола (Черноморец, Бургаско). След Одринския мир Вълко тръгва през 1830 г. с керваните от преселници към Бесарабия и се установява в с. Кайраклия, северно от Болград, но на следващата година се разболява тежко. Събрал роднините си и своите съселяни, Вълко ги проклел да се завърнат в отечеството си. Казвал, че много му е жал, че ще умре далече от родината си. Заръчал на сина си Пейчо да обича сестрите си Рада Кралювица, Стоянка Костовица, Лава Ник. Куртевица и Милка Великовица. Казал му: *„И щом умра, да потеглиш, Пейчо за вилаета и да подправиш Бинбеловското огнище; и винаги поливайте прадедните гробове и тия гробни мрямори да ги пазите като очите си“*. Последно му заръчал: *„Да се не отчайваш - и да гледам ази в тебе една мирна кротост, но може от чедата ти някой ще да излезе, който ще докаже, че Бинбеловци още живеят или ако не от твоите чада, то от целия Бинбеловски корен все ще се обади някой наш внук или правнук“*.[6] Два часа по-късно Вълко умира. На следващата карта горе вляво със стрелка съм отбелязал с. Кайраклия (Cairaclia),[7] в което през 1831 г. умира Вълко Пейчов Бинбела. Дясната стрелка показва риболовното градче Вълково (Vilkovo), основано от Вълко Добруджански (о.1350-1413). Вълко бяга в Добруджа след убийството на брат си Пейчо, който искал тримата (заедно с Нико) да се предадат на турците. Според Б. Нейков Вълко бил ранен в сражение при крепостта Мара,[8] а умрял в езеро до Килийския ръкав на р. Дунав, близо до Вълково. Според други източници Вълко Добруджански е предполагаем последен владетел на Добруджанското княжество и е убит заедно с владетеля на Дръстър (Силистра) Лазар Евхаитски от Муса Челеби през 1413 г. близо до гр. Сяр. Не е ясна причината, поради която Муса убива своите васали Вълко и Лазар.

---

[6] Балчо Нейков, *Факийско предание. Сбирки от народния живот*

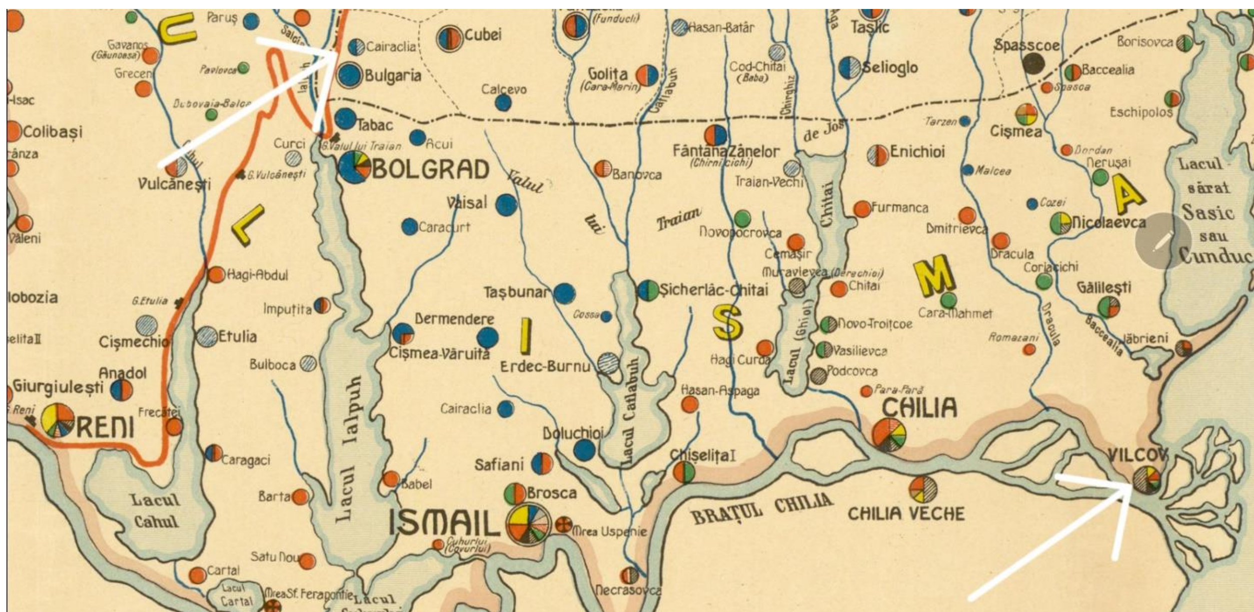
[7] Да не се бърка с другото село Кайраклия (Cairaclia) над гр. Измаил (Ismail)

[8] Според Б. Нейков крепостта Мара се е намирала западно от гр. Тулча, Румъния.

„...Тогда Баязет (...) пойде без всякаго опасенія на Цариград, веземши съ собою и болгарскихъ князей, Вълка Доброџанского и Лазара Еvхаитскаго, и пойде и обступи Цариград, а окрестения гради всѣхъ разори...“.[9]

„...Пойде султан Мусіа на сербов, взявши съ собою и болгарских князей (...) Вълка Добриџанскаго и Лазара Еvхитскаго...“.[10]

„...Услышавши сія брат его, султан Мусіа, и разгнѣвася и уби Вълка и Лазара...“.[11]

9 Спиридон Габровски *„История во кратце о болгарском народе словенском“*
10 Спиридон Габровски *„История во кратце о болгарском народе словенском“*
11 Спиридон Габровски *„История во кратце о болгарском народе словенском“*

В новите гробища на с. Факия според Васил Захариев има надгробна плоча на ВЪЛКО Н. БИМБЕЛОВ и сина му НИКО ВЪЛКОВ с надпис:

☨

ТУК ПОЧИВА ВЪЛКО Н. БИМБЕЛОВ 65 ГОД. 27 IX 1927 И СИН МУ НИКО УБИТ ВНЕЗАПНО КОГАТО ХОДЕЛ НА ЛОВ НА 2 I 1913 НА ВЪЗРАСТ 23 [12]

В долната част на плочата бил изобразен дядо Вълко (1862-1927) възседнал магаре и държащ пръчка в ръка, а зад него е изобразен изправен синът му Нико (1890-1913) държащ с ръка пушката, с която се прострелял смъртоносно в гърдите по време на лов. И двамата били едри и силни хора, а Нико бил непобедим пехливанин (борец).

Следващите родословия са от книгата на Балчо Нейков *„Факийско предание. Сбирки от народния живот“* и са съставени от Михаил Бинбелов.

[12] Васил Захариев *Бележки върху народните изобразителни изкуства в Странджанско*, БАН, *Странджанска експедиция 1955*, София, 1957

ПРИЛОЖЕНИЕ

РОДОСЛОВНО ДЪРВО
на рода Бинбеловци

ТАБЛИЦА
на сродените с Бинбеловци
родове на Згурьовци и Узунниколовци

Съставено от Михаил Маринов Бинбелов /р. 1914/,
който е събрал и изследвал много материали
за историята на своя род.
Изготвил е
пълни родословни схеми на всички потомци до днес.

В изданието са включени
само ония представители на посочените фамилии,
за които се разказва в ръкописа на Балчо Нейков,
с някои необходими допълнения.

РОДОСЛОВНО ДЪРВО

на БИНБЕЛОВЦИ (БЕЛЕНИ) от с. Факия и разклоненията в с. Зидарово, Бургаски окръг
и гр. Акерман (дн. Белгород Днестърски, СССР)

МОМЧИЛ ВОЙВОДА
† 1345

СТОЯНКА *сестра на Момчил*

ВЪЛКО ДОБРУДЖАНСКИ ПЕЙЧО НИКО

ПЕЙЧО ОВЧАРЯ *правнук*

НИКО *правнук*

син†, син†
убити от турците

СТОЯН ЧАНТАЛЪ
† 1683

ДЕЛИ ПЕЙЧО

НИКО

Оттук се променя родовото име БЕЛЕНИ на БИНБЕЛИ

СТОЯН

ВЪЛКО
† 1729

МАРИНЧО ПАЛАБУЮК
† 1732

НИКО КРОТКИЯ
† 1775

ПЕЙЧО ШЕЙТАНА
† 1781

МАРИНЧО СТРАШНИЯ
† 1762
жена ДАФНА
† 1783

МИРА *храненица*
† 1759

х. ВЪЛКО
р. 1760

СТОЯНКА ХУБАВАТА
† 1729

ВЪЛКО
† 1831

ГЕОРГИ

СТОЯН МОЛЛАТА
† 1761
жена СТОЯ

ИВАН МАРИНЧОВ БИНБЕЛОВ

Разклонение към гр. АКЕРМАН

МАРИНЧО

ДАФНА
мъж МАРИНЧО ЗГУРЬОВ
† 1820

Разклонение към с. ЗИДАРОВО

х. НИКО БИНБЕЛОВ
жена СУЛТАНА

ПЕНЧО

МАРИНЧО ИВАНОВ БИНБЕЛОЛОВ
1803—1888

НИКО БИНБЕЛОВ СТОЯН ИЛИЯ СПАС СТОЯ

КАЛЯ
1803—1848
мъж ТОДОР ДИМОВ ТЪРНЕН от с. Ичме
† 1862

ИВАН
1843—1887

МИХАИЛ
1842—1922

НЕДЮ
1858—1928

ВЪЛКО
1862—1928

ПЕЙЧО
1886—1947

СТОЯНКА МИТРА

СТОЯН НИКОЛА СТАНЮ КОЛЮ ВАСИЛ МАРИН ВЕЛИКА ТЪРНА

СТЕФАН КАРАДЖА
1840—1868

ПЕНА СТОЙКО

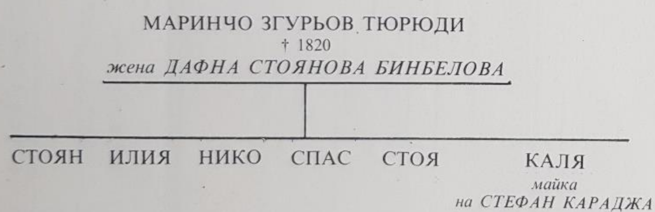
Съставил МИХАИЛ БИНБЕЛОВ

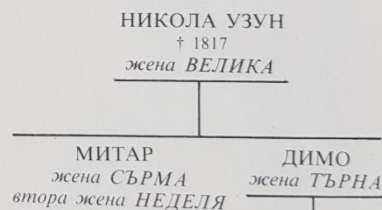
ТАБЛИЦА

На сродените с БИНБЕЛОВЦИ
родове на ЗГУРЬОВЦИ от с. Факия
и на УЗУННИКОЛОВЦИ от с. Ичме
(дн. Стефан Караджово)

ЗГУРЬОВЦИ
от с. Факия

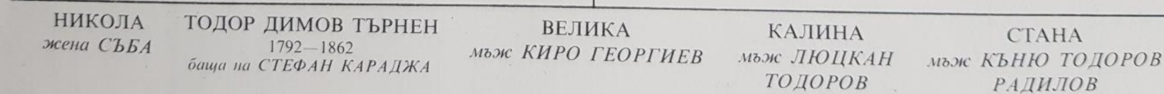
УЗУНОВЦИ
от с. Ичме

МАРИНЧО ЗГУРЬОВ ТЮРЮДИ
† 1820
жена ДАФНА СТОЯНОВА БИНБЕЛОВА

НИКОЛА УЗУН
† 1817
жена ВЕЛИКА

СТОЯН, ИЛИЯ, НИКО, СПАС, СТОЯ, КАЛЯ *майка на СТЕФАН КАРАДЖА*

МИТАР *жена СЪРМА, втора жена НЕДЕЛЯ*; ДИМО *жена ТЪРНА*

НИКОЛА *жена СЪБА*
ТОДОР ДИМОВ ТЪРНЕН 1792—1862 *баща на СТЕФАН КАРАДЖА*
ВЕЛИКА *мъж КИРО ГЕОРГИЕВ*
КАЛИНА *мъж ЛЮЦКАН ТОДОРОВ*
СТАНА *мъж КЪНЮ ТОДОРОВ РАДИЛОВ*

2024

Yancho Stanchev | e-mail: yanchostanchev73@gmail.com

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

Балчо Нейков *Факийско предание. Сбирки от народния живот*

Милена Дамаскова *Конникът от сграфитото*

Карел Шкорпил *Надгробни камъни на предците на Стефан Караджа*

БАН *Странджанска експедиция 1955*, София, 1957

Асен Василиев *Каменни релефи*, София, 1959

Асен Василиев *Изобразителни изкуства в Странджанския край. Каменорезство*, БАН, *Странджанска експедиция 1955*, София, 1957

Васил Захариев *Бележки върху народните изобразителни изкуства в Странджанско*, БАН, *Странджанска експедиция 1955*, София, 1957

Горо Горов *Селища и население на Странджа*, БАН, *Странджанска експедиция 1955*, София, 1957

К. Шкорпил *Опис на старините в Черноморската област, II част. Светилища и паметници с изображение на конници*, София, 1926

Спиридон Габровски *История во кратце о болгарском народе словенском* 1792, глави *О Баязета, царя турскаго* и *О Іозум Муслумана и Муса, брата его, царей турских*, София, 1900